

Folketingets Kirkeudvalg
Christiansborg
1240 København K

udvalg@ft.dk

Kirkeudvalget har ved brev af 14. oktober 2013 (KIU alm. del – spørgsmål 2) bedt om min besvarelse af spørgsmål:

”Ministeren bedes redegøre for og præcisere reglerne om ændring af kirkerum og nedlæggelse af kirker, da der åbenbart er stor usikkerhed omkring dem i folkekirken”

Svar:

Jeg kan oplyse, at hjemlen til at nedlægge en kirke er fastsat i § 2, stk. 1, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde. Det fremgår af bestemmelsen, at ”Opførelse af kirker og nedbrydning af kirker skal godkendes af kirkeministeren” (ministeren for ligestilling og kirke).

Nedbrydningen omfatter både den egentlige fysiske tilintetgørelse af en kirke samt nedlæggelse, hvor kirken tages ud af brug som kirke. Retsvirkningen af, at en kirke tages ud af brug, er, at kirkebygningen ikke længere er omfattet af den kirkelige lovgivnings beskyttelsesbestemmelser. I princippet vil en tidligere kirkebygning være som en hvilken som helst anden bygning, med mindre der er tale om en middelalderkirke.

I henhold til en retssædvane sker den formelle nedlæggelse af en kirke ved kgl. resolution efter indstilling fra ministeren for ligestilling og kirke.

Der er ikke herudover fastsat særskilte regler om, hvem der kan indstille eller godkende, at en kirke nedlægges, og der er endvidere ikke fastsat regler om, hvordan ministeren skal nå frem til sin beslutning om at indstille til Dronningen, at en kirke skal lukkes, i tilfælde, hvor der er uenighed mellem menighedsrådet og biskoppen.

I de konkrete kirkeluknings-sager fra Københavns Stift blev afgørelserne således truffet på baggrund af et forvaltningsmæssigt skøn, hvor der blev foretaget en afvejning af de forskellige og individuelle hensyn, idet ministeren efter de almindelige forvaltningsretlige regler har pligt til at sørge for, at sagen er oplyst tilstrækkeligt, og at de kriterier, der lægges vægt på, er lovlige og saglige.

Der blev i afgørelserne lagt vægt på, at menighedsrådet har en særlig central rolle i folkekirken, og at der derfor bør foreligge særdeles stærke og vægtige hensyn for at gå imod et menighedsråd, som ikke ønsker kirken lukket.

Menighedsrådet har dog ingen vetoret i medfør af § 2, stk. 1, (eller anden lovgivning) i spørgsmålet om lukning af en kirke. En vetoret forudsætter generelt, at der er fastsat en klar og tydelig hjemmel. Der er tradition for, at menighedsrådet bliver hørt i forskellige sammenhænge, og i overensstemmelse hermed

Frederiksholms Kanal 21
1220 København K
www.km.dk

Telefon 3392 3390
Telefax 3392 3913
e-post km@km.dk

Dokument nr.: 113419/13

Dette dokumentr. bedes oplyst ved henvendelse til Ministeriet for Ligestilling og Kirke

Dato: 8. november 2013

blev samtlige berørte menighedsråd også hørt i kirkelukningssagerne fra Københavns Stift.

I forbindelse med at en kirke tages ud af brug, skal der samtidig tages stilling til, hvad der skal ske med kirkebygningen, herunder om kirkebygningen skal afhændes eller om der skal ske en ombygning.

Det er ministeren for ligestilling og kirke, som skal godkende, at en kirkebygning sælges i de tilfælde, hvor kirken er selvejende og under menighedsrådets bestyrelse. Dette er fastsat i § 21, stk. 3, i lov om folkekirkens økonomi.

I kirkelukningssagerne fra Københavns Stift blev stiftsøvrigheden over Københavns Stift bemyndiget til at godkende varetagelsen af de opgaver, som er forbundet med salget, herunder godkendelse af den skriftlige aftale, som fastsætter de retningslinjer, der skal gælde for salget (formidlingsaftalen), herunder aftale om købsprisen (salgsprovenuet), samt den endelige aftale mellem menighedsrådet og køberen om salget af ejendommen (købsaftalen).

Når en kirke således er nedlagt er der – med de eventuelle begrænsninger i anvendelsen, som en bygningsfredning indebærer – som udgangspunkt ikke nogen begrænsninger i, hvad bygningen kan anvendes til. Bygningens arkitektur, beliggenhed og almene tilstand vil naturligt sætte rammer i form af muligheder og begrænsninger for, hvad kirkebygningen kan anvendes til, hvis den ikke længere skal være kirke. Der er således ikke noget til hinder for, at en nedlagt kirkebygning overgår til et rent verdsligt formål.

I de tilfælde, hvor kirkebygningen fx hjemfalder til Kirkefondet, såfremt kirken tages ud af brug som kirke, godkender ministeren for ligestilling og kirke, at kirken lukkes, men ministeren har ingen kompetence i forhold til den fremtidige anvendelse af bygningen, da kirken hjemfalder til Kirkefondet som ejer. Når kirken således er nedlagt som kirke, er den helt ude af det folkekirkelige system.

For så vidt angår anvendelsen af de kirkebygninger, som i sin tid er blevet opført med tilskud fra kommunal side, har ministeren ikke nogen kompetence, da kommunen i skødet vil være anført som ejer. Det er således den pågældende kommune, som skal træffe beslutning om, hvorvidt kommunen ønsker at gøre brug af bygningen eller grunden, og i givet fald til hvilket formål.

Vedrørende kirkens vedligeholdelse og brug, så længe kirken er i brug som kirke, kan jeg oplyse følgende:

Det er det lokale menighedsråd, som sørger for vedligeholdelse af kirken og dens inventar og udsmykning. Dette er fastsat i § 3, stk. 1, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

Det er således det enkelte menighedsråd, som har det grundlæggende ansvar for, at bl.a. sognets kirke bliver holdt i god stand, og at den kan tjene det forhold, som den er beregnet til.

Istandsættelse af kirkebygninger, der er over 100 år gamle eller er undergivet særligt tilsyn i henhold til lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde kapitel VI, skal godkendes af stiftsøvrigheden. Stiftsøvrigheden skal således ik-

ke godkende forslag til istandsættelse af kirkebygninger, der er under 100 år gamle, og menighedsrådet kan med hensyn til sådanne kirker gennemføre istandsættelser uden godkendelse fra stiftsøvrigheden. Dette følger af § 2 i bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

Den nævnte bekendtgørelse fastsætter i øvrigt en række godkendelseskompetencer for stiftsøvrigheden i forhold til ændringer, anskaffelser og istandsættelser vedr. inventar m.v. i kirken.

Jeg kan afslutningsvis oplyse, at ministeriet netop har haft forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. i høring, hvor der åbnes op for, at menighedsrådet - med biskoppens tilladelse - kan stille kirken til rådighed til brug for ikke kirkelige formål, under forudsætning af, at den påtænkte aktivitet ikke strider mod kirkerummets karakter. Lovforslaget vil således indebære mulighed for en mere fleksibel brug af kirkerummet samtidig med, at det anvendes til gudstjenester og kirkelige handlinger.

Manu Sareen

/ Liselotte Hartman Schöbel